

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์กร Village Focus International (VFI) ต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนของชนเผ่า แขวงสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาความยากจนในด้านต่างๆของชนเผ่า แขวงสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กร Village Focus International (VFI) ในฐานะองค์กรพัฒนาเอกชนต่อการแก้ไขปัญหาคความยากจนของชนเผ่าในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเพื่อหาแนวทางปรับปรุงบทบาทขององค์กร Village Focus International (VFI) ในการแก้ไขปัญหาคความยากจนของชนเผ่าในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ให้ได้ผลมากยิ่งขึ้น ผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มีดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ปัญหาความยากจนในด้านต่างๆ ของชนเผ่า แขวงสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ผลการวิจัยปัญหาความยากจนของชนเผ่าในเมืองลาวงามและสาละวัน ซึ่งเป็นพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ครอบครัวของชนเผ่าร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมดมีข้าวบริโภคเพียง 6 เดือนในรอบปี นอกจากนี้ยังต้องเผชิญกับการเจ็บป่วยโดยเป็นไข้มาลาเรีย บางปีมีโรคท้องร่วงระบาด ทุกหมู่บ้าน ไม่มีห้องน้ำ และน้ำดื่มมาใช้เป็นน้ำห้วยที่ไม่สะอาด ชาวบ้านขาดความรู้เรื่องการรักษาสุขภาพ ผู้หญิงมีลูกหลายคน ไม่รู้จักการวางแผนครอบครัว เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ขาดสารอาหาร โดยเฉพาะ โปรตีน มีโรครพยาศิ พ่อแม่ขาดทักษะในการเลี้ยงเด็กแรกเกิด เช่น เด็กแรกเกิดมาได้ 2-3 วันก็ให้อาหารเด็กกิน และป้อนอาหารดิบๆสุกๆให้เด็กรับประทาน ส่วนด้านการศึกษาในหมู่บ้าน ไม่มีโรงเรียนและครู เด็ก ๆ จำนวนมากไม่ได้เรียนหนังสือ

ส่วนที่เมืองคะโอย และเมืองชะมวย ซึ่งเป็นพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้เช่นกัน เป็นเมืองที่ตั้งอยู่บนเนินเขา มีเส้นทางคมนาคมที่ลำบากในฤดูฝน ทำให้ทั้ง 2 เมืองนี้ขาดการติดต่อจากโลกภายนอก

อาชีพของชาวบ้านเมืองคะโอย และเมืองชะมวยส่วนใหญ่ทำไร่เลื่อนลอย รองลงมา คือ เลี้ยงสัตว์ เช่น วัว แพะ ไก่ หมู แต่ทุกปีก็มีสัตว์จำนวนมากที่ตายเป็นฝูงซึ่งเกิดจากโรคห่า

ชาวบ้านเมืองตะโอยและเมืองชะมวชากจนกว่าชาวบ้านเมืองลาวงามและสาละวัน เพราะ ร้อยละ 68 ของจำนวนครอบครัวทั้งหมดในหมู่บ้านมีข้าวกินพอเพียงใน 6 หกเดือน ร้อยละ 31 ของครอบครัวมีข้าวกินพอเพียงแค่ 3 เดือน

ปัญหาทางสุขภาพ มีโรคไข้มาเลเรีย ท้องร่วง เกิดขึ้นทุกปี โดยในปี พ.ศ. 2542 มีชาวบ้าน เสียชีวิตจากโรคท้องร่วงเกือบ 400 กว่าคน มีกว่า 20 หมู่บ้านต้องย้ายหมู่บ้านใหม่

เรื่องสุขอนามัยในหมู่บ้าน ชาวบ้านไม่มีน้ำที่สะอาด และไม่มีห้องน้ำใช้ ขาดความรู้เรื่อง การรักษาสุขภาพ

การนับถือศาสนาของชาวบ้าน ยังคงนับถือผีตามคตินิยมดั้งเดิมของชุมชน ชาวบ้านมีความเชื่อว่า เวลาคลอดลูกในหมู่บ้านเป็นเรื่องที่ผิดผี ผู้หญิงที่ตั้งครรภ์จึงต้องไปคลอดลูกในป่าคนเดียว ในขณะที่คลอดก็ขาดความรู้ในเรื่องความสะอาด หลังจากคลอดได้ 7 วัน ผู้หญิงก็เริ่มทำงานบ้าน และทำงานหนักเลี้ยงครอบครัว อัตราการตายของเด็กในระหว่างคลอด รวมทั้งระหว่าง การเลี้ยงดูจึงสูงมาก

เรื่องการศึกษา ในหมู่บ้านไม่มีโรงเรียนและครู เด็กจึงไม่ได้รับการศึกษา

5.1.2 บทบาทขององค์กร Village Focus International (VFI) ต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนของชนเผ่าในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า องค์กร Village Focus International (VFI) มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาความยากจนของชนเผ่าหลายด้าน กล่าวคือ

ด้านร่างกาย และสติปัญญา มีบทบาทในการให้ความรู้ ให้การอบรม เพื่อเปลี่ยนแปลงความเชื่อที่ผิด

ด้านการเกษตร มีบทบาทในการให้วัสดุอุปกรณ์และเมล็ดพันธุ์พืช เพื่อให้ชาวบ้านทุกครอบครัวมีข้าวกินตลอดปี

ด้านสุขอนามัยและโภชนาการ มีบทบาทในการให้ความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัว การคุมกำเนิด การรักษาความสะอาดในการทำอาหาร การฉีดวัคซีนป้องกันโรคให้ครบถ้วน ส่งเสริมการทำห้องสุขา

ด้านสังคม มีบทบาทในการสร้างผู้นำหมู่บ้านให้มีความเข้มแข็ง เข้าใจงานพัฒนา และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ส่งเสริมให้หญิงชายเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำการวางแผนหมู่บ้าน ส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจระหว่างการประชุมทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้น

ด้านวัฒนธรรม ส่งเสริมการรักษาวัฒนธรรมพื้นเมือง และการเก็บรักษาประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ของชุมชน

ด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้มีแหล่งน้ำเพียงพอสำหรับการเกษตร

ด้านการศึกษา ส่งเสริมให้นักเรียนที่เข้าเรียนอ่านภาษาลาวได้ มีอัตราการไม่รู้หนังสือลดลง สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้โดยสะดวก

เป้าหมายขององค์กร Village Focus International (VFI) ในการแก้ไขความยากจนในชุมชนเผ่า คือ ให้สามารถพึ่งพาตนเอง เพื่อความยั่งยืน แต่ความเป็นจริงในบางกิจกรรม ยังมีความจำเป็นที่จะต้องให้การสงเคราะห์แก่ชาวบ้าน เป็นผลให้ชาวบ้านบางกลุ่มยังคงมีความคิดแบบพึ่งพิงรอคอยความช่วยเหลือแบบสงเคราะห์จากองค์กร Village Focus International (VFI)

5.1.3 แนวทางปรับปรุงบทบาทขององค์กร Village Focus International (VFI) ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของชนเผ่าในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวให้ ได้ผลมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า องค์กร Village Focus International (VFI) ได้มีบทบาทแก้ไขปัญหาคความยากจน ของชนเผ่าในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในหลายด้าน แต่มีบางด้าน ผลการวิจัย พบว่า ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งจะต้องปรับปรุงบทบาทในการแก้ไขปัญหานั้นให้ดีขึ้น ได้แก่

ด้านสุขอนามัย พบว่า ส่วนใหญ่ชาวบ้านในพื้นที่ที่ทำการวิจัยสุขภาพเส้นร้อยละ 77.3 คัดมเหล่า ร้อยละ 68.5 และยังมีอาการป่วยมาร้อยละ 82.5 ซึ่งเป็นอัตราที่สูงอยู่มาก

ด้านความเชื่อ พบว่า ในกลุ่มชนเผ่าในพื้นที่ที่ทำการวิจัยส่วนใหญ่ยังคงนับถือผีสูงถึงร้อยละ 86.5 และผู้หญิงที่มีลูกส่วนใหญ่ยังคงออกไปคลอดลูกในป่าสูงถึงร้อยละ 68.3 นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เชื่อว่า สาเหตุของความยากจน เป็นเพราะ โชคชะตาที่มาจาก การไม่มีวาสนาเหมือนคนอื่นสูงถึงร้อยละ 87.1 แสดงว่า แนวทางในการให้การศึกษาเพื่อเปลี่ยนแปลงความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร

ด้านการคุมกำเนิด พบว่า กลุ่มชนเผ่าในพื้นที่ที่ทำการวิจัยส่วนใหญ่ยังไม่ได้คุมกำเนิดสูงถึงร้อยละ 87.0 แสดงว่า แนวทางในการให้การศึกษาเรื่องการคุมกำเนิดที่ผ่านมาไม่ได้ผล ต้องมีการปรับปรุงแนวทางใหม่เช่นเดียวกัน

ด้านการประกอบอาชีพที่ทำให้มีรายได้ พบว่า ส่วนใหญ่รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายของครอบครัวสูงถึงร้อยละ 76.9 แสดงว่าต้องปรับปรุงแนวทางในการส่งเสริมอาชีพที่มีรายได้ให้มากขึ้น

5.2 อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่าปัญหาความยากจนในกลุ่มชนเผ่าในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นปัญหาที่ซับซ้อนมาก ความยากจนในกลุ่มชนเผ่ามีในทุกมิติ คล้ายกับแบบจำลององค์ประกอบสำคัญของตัวชี้วัดความยากจน ที่ได้จากการศึกษาความยากจนคัดค้านในภาคเหนือของประเทศไทยของ วันเพ็ญ สุรฤกษ์ และคณะ (2543) กล่าวคือ จนเงิน จนทางการศึกษา จนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม จนทางจิตวิญญาณ จนทางการเมือง ขาดการมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง จนทางสังคม และจนทางวัฒนธรรม แม้ว่าองค์กร Village Focus International (VFI) ได้พยายามแก้ไขปัญหานี้มาอย่างเต็มที่แล้วก็ตาม คุณภาพชีวิตของชนเผ่าในแขวงสาละวันก็ยังไม่เป็นไปตามแนวคิดเรื่องคุณภาพชีวิตที่เป็นสากลของ UNESCO(1978) Allan K, Kondo (1985) ยูกา อูคมศักดิ์ (2516) ชัยวัฒน์ ปัญพงษ์ (2521) ดิเรก ฤกษ์หรัย (2527) สิปปนนท์ เกตุทัต (2531) และพัฒน์ กิติไพโรจน์ (2531) ปัญหาความยากจนในกลุ่มชนเผ่าและบทบาทขององค์กร Village Focus International (VFI) สามารถอภิปรายผลตามกรอบการวิจัยได้ดังนี้

5.2.1 ปังจัยส่วนบุคคล

เรื่องที่มีความสำคัญมากที่สุดที่ทำให้ปัญหาความยากจนยังคงดำรงอยู่ คือ ปังจัยส่วนบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องความเชื่อเรื่องผีที่มีอยู่เดิมและยังคงฝังลึกอยู่ในกลุ่มชนเผ่า ทำให้ผู้หญิงยังต้องคลอดลูกในป่า และความเชื่อที่ว่า การคุมกำเนิดอาจทำให้ผู้หญิงเจ็บไข้ได้ป่วย ดังนั้น จึงมีผู้หญิงที่ทำการคุมกำเนิดน้อย แม้ว่าในกลุ่มผู้หญิงเริ่มให้ความสนใจการคุมกำเนิด แต่ผู้ชายยังคงเชื่อว่าการมีบุตรหลายคนเป็นการเพิ่มแรงงานในครัวเรือน และการตัดสินใจภายในครัวเรือนยังขึ้นกับผู้ชาย การคุมกำเนิดจึงยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร ความเชื่อเช่นนี้คล้ายกับความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยที่ยังคงดำรงชีวิตด้วยการใช้แรงงานเป็นหลักในการทำไร่ จึงมีความจำเป็นที่ต้องการแรงงานจำนวนมาก เมื่อแต่ละครอบครัวมีลูกมาก ขณะที่ระบบสุขอนามัยยังไม่ดีพอ ประกอบกับปัญหาความแห้งแล้ง มีข้าวบริโภคเพียง 6 เดือนต่อปี ความยากจนจึงยังคงฝังลึกอยู่เช่นเดียวกับความยากจนในประเทศไทย ที่พบว่า ยังคงมีกลุ่มชนจนที่มีความยากจนแบบคัดค้าน ดังงานวิจัยของ สมจินต์ สันตวรฤกษ์ และคณะ (2543) วันเพ็ญ สุรฤกษ์ และคณะ (2543) และพิทักษ์สิทธิ์ ฉายะภูติ (2543) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับบทสรุปของ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2546) เรื่อง กลุ่มปังจัยที่นำไปสู่ความยากจนและค้อยโอกาส ซึ่ง ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ วิเคราะห์ว่า ปังจัยส่วนบุคคลด้านทำที่ค้อยชีวิต เป็นปังจัยที่นำไปสู่ความยากจน กล่าวคือ ถ้าคนมีทำที่ค้อยการดำเนิน

ชีวิตที่ผิด เช่น ดิดเหล้า ดิดการพนัน ก็จะทำให้ยากจนได้ เช่นเดียวกับการที่ชนเผ่านับถือผี การดำเนินชีวิตตามความเชื่อนี้ก็นำไปสู่ความยากจนเช่นเดียวกัน

5.2.2 บทบาทและการทำงานขององค์กร Village Focus International (VFI)

องค์กร Village Focus International (VFI) ได้พยายามอย่างเต็มที่ในการแก้ไขปัญหาคความยากจนในพื้นที่ของชนเผ่าที่อยู่ในแขวงสาละวัน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการสนับสนุนทางสังคมน้อย ทำให้องค์กร Village Focus International (VFI) ต้องมี 2 บทบาท คือ บทบาทในการเป็นผู้ให้สวัสดิการ ให้วัสดุอุปกรณ์เพื่อการประกอบอาชีพแบบไม่มีเงื่อนไข ซึ่งเป็นสวัสดิการแบบสงเคราะห์ และบทบาทในเชิงพัฒนา คือ การให้ความรู้ ให้การอบรม บทบาทเช่นนี้เป็นไปตามแนวคิดเรื่องการสนับสนุนทางสังคมของ Weiss (1974) Cobb (1979) Kahn (1979) Thoits (1982) และ สมจิต หนูเจริญกุล (2531) ซึ่งเป็นการสนับสนุนความจำเป็นทางสังคมขั้นพื้นฐาน (Basic Social Needs) 5 ประเภท คือ การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotional Support) การสนับสนุนทางด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า (Esteem Support) การสนับสนุนด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Socially Support or Network) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Support) และการสนับสนุนด้านสิ่งของ (Tangible Support) ซึ่งในความเป็นจริงยังมีความจำเป็นที่จะต้องให้การสนับสนุนแบบสงเคราะห์แก่ชนเผ่า เป็นผลให้เกิดความคิดแบบพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกแทนที่จะคิดพึ่งตนเองเป็นหลัก ซึ่งโดยภาพรวม การแก้ไขปัญหาคความยากจนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวดังกล่าวยังเป็นการแก้ไขความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Needs) ซึ่งในระดับสากลเป็นแนวทางการแก้ปัญหาคความยากจนที่เริ่มในช่วงกลางทศวรรษที่ 1970 (พ.ศ. 2513) ที่ยังเหมาะสมสำหรับประเทศที่มีการพัฒนาในระดับต่ำที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต

ส่วนบทบาทในการพัฒนา คือ การให้ความรู้ การอบรม ซึ่งมีเป้าหมายให้ชนเผ่าสามารถพึ่งพาตนเองได้ เพื่อความยั่งยืนในการพัฒนา อันเป็นไปตามแนวคิดเรื่องการแก้ไขปัญหาคความยากจนอย่างยั่งยืนที่ ชาญวิทย์ โวหาร (2546) พบว่า จากการวิจัยเรื่องการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการลดปัญหาคความยากจนว่า จะช่วยลดความยากจนลงได้อย่างยั่งยืนนั้น สำหรับกรณีของการแก้ไขปัญหาคความยากจนในกลุ่มชนเผ่าในแขวงสาละวัน ยังไม่เป็นไปตามผลของการวิจัยดังกล่าว

5.2.3 การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ

จากผลการวิจัย พบว่า ชนเผ่าสามารถเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นแหล่งอาหารได้ เพราะพื้นที่ที่ชนเผ่าดำรงชีวิตประจำวันอยู่กับธรรมชาติเดิมอยู่แล้ว แต่ความเป็นจริงพื้นที่ทางธรรมชาติได้ถูกจำกัดจากกฎหมายของรัฐบาลเพราะพื้นที่เป็นเขตป่าสงวน และพื้นที่ที่ชนเผ่าอาศัยอยู่นั้นเป็นพื้นที่ที่ไม่อุดมสมบูรณ์ ดังนั้น แม้ชนเผ่าจะสามารถเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติได้ก็ไม่อาจบอกได้ว่าจะช่วยให้ชาวบ้านลดความยากจนลงได้ เพราะทรัพยากรที่ชาวบ้านเข้าถึงเป็นทรัพยากรที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ กรณีเช่นนี้ มีส่วนคล้ายกับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยที่แม้จะอยู่ในเขตป่าเขาก็ไม่สามารถทำมาหากินได้ เพราะรัฐได้ประกาศให้พื้นที่ป่า ที่เป็นทั้งที่อยู่อาศัยและที่ทำกินให้เป็นป่าสงวนหรือพื้นที่อนุรักษ์ที่อนุญาตให้อยู่อาศัยได้ แต่ไม่อนุญาตให้ใช้ทำกิน คนหนุ่มสาวในวัยแรงงานของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงต้องลงมารับจ้างในเมือง ซึ่งหมายถึงยังมีทางเลือกอื่นในการหาเงินเพื่อเลี้ยงครอบครัว แต่กรณีของชนเผ่าในแขวงสาละวัน ไม่อาจทำเช่นนั้นได้ เพราะนอกจากการคมนาคมไม่สะดวก ต้องใช้เวลาในการเดินทางเข้าสู่เมืองด้วยเท้าเป็นเวลาหลายวันแล้ว ยังไม่มีงานรับจ้างในแขวงสาละวันให้ทำอีกด้วย

5.2.4 การเข้าถึงแหล่งบริการทางสังคม

จากผลการวิจัย พบว่า ชนเผ่าสามารถเข้าถึงบริการทางสังคม เช่น สถานีนามัยของรัฐ แต่ความเป็นจริงที่พบ คือ ในบางครั้งสถานีนามัยไม่มีหมอ และยังคงเสียค่าบริการแต่ละครั้งอีกด้วย ประกอบกับยาไม่เพียงพอต่อความต้องการของชาวบ้าน หลังจากห้องคักร์ Village Focus International (VFI) เข้าไปทำงานกับชาวชนเผ่า ได้จัดให้มีผู้ยาประจำหมู่บ้าน แต่ก็มีข้อจำกัดจากระเบียบข้อบังคับของรัฐบาล ที่กำหนดให้ต้องมีผู้ที่ผ่านการอบรมที่สามารถอ่านออกเขียนได้เป็นผู้ดูแลเรื่องการส่งจ่ายยา แต่ในความเป็นจริง ในแต่ละหมู่บ้านมีผู้ที่อ่านออกเขียนได้อยู่น้อยมาก ทำให้ขาดผู้ดูแลเรื่องการส่งจ่ายยา ทำให้ประเภทของยาที่ได้รับการอนุญาตให้มีอยู่ในผู้ยาประจำหมู่บ้านถูกจำกัดลง เฉพาะยาที่เมื่อรับประทานแล้วไม่เกิดผลกระทบทที่รุนแรงต่อร่างกาย ซึ่งไม่สามารถแก้ไขปัญหาการเจ็บป่วยได้เท่าที่ควร นอกจากนั้นรัฐยังไม่ต้องการให้จัดผู้ยาประจำหมู่บ้านที่อยู่ใกล้สถานีนามัยประมาณ 3 กิโลเมตร เพราะเกรงว่าจะควบคุมยาก ทำให้ปัญหาการเจ็บป่วยแทนที่จะได้รับการรักษาในเบื้องต้น โดยการใช้จ่ายที่มีอยู่ในผู้ยาประจำหมู่บ้านให้ทันเวลา ก็ไม่สามารถทำได้ ในยามเจ็บป่วย จึงยังคงหวนกลับไปทำการรักษาตามพิธีกรรมความเชื่อเรื่องผี จนกระทั่งอาการป่วยหนักมากขึ้น จึงพาไปที่สถานีนามัย ซึ่งก็เกินความสามารถของหมอที่จะรักษาให้หายได้แล้ว กฎระเบียบของรัฐบาลกลางที่แข็งตัว ประกอบกับการขาดแคลนงบประมาณ ทำให้การเข้าถึงบริการทางสังคมด้านการรักษาพยาบาลยังคงมีปัญหาอุปสรรค เจ้าหน้าที่ของ

องค์กร Village Focus International (VFI) พยายามเสนอข้อคิดเห็นต่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอ ที่เป็นผู้ประสานงาน โครงการให้มีการเพิ่มชนิดของยาในตู้ยาประจำหมู่บ้าน แต่ก็ยังไม่สามารถเพิ่มเติมได้ เนื่องจากเป็นกฎระเบียบของกระทรวงสาธารณสุข ปัญหานี้สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการทำงานที่แตกต่างกัน ซึ่งองค์กรพัฒนาเอกชนจะมีความคล่องตัว ชัดหยุ่น และเข้าใจ ปัญหาของชาวบ้าน ได้มากกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ยังคงยึดถือระเบียบของทางราชการเป็นสำคัญ ตรงกับข้อสรุปในงานวิจัยของ จตุรงค์ บุญรัตนสุนทร (2546) เรื่องบทบาทขององค์กรพัฒนา เอกชนในการแก้ไขปัญหาคความยากจน ที่พบว่า ความยืดหยุ่นและความคล่องตัวขององค์กรพัฒนา เอกชน ทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนสามารถแก้ไขปัญหาคความยากจนของชุมชนรากหญ้าได้ตรงประเด็นมากกว่า ภาครัฐ แต่อีกด้านหนึ่ง องค์กรพัฒนาเอกชนก็มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ และกำลังคน จึงไม่ สามารถทำงานในขอบเขตที่กว้างขวางทั่วประเทศได้ ความร่วมมือหรือการประสานงานแบบที่ เข้าใจจุดแข็ง และจุดอ่อนซึ่งกันและกันของภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน รวมถึงการมีแนวคิดใน การพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาคความยากจนไปในแนวทางเดียวกัน จะทำให้ ปัญหาคความยากจนได้รับ การแก้ไขแบบตรงประเด็นมากขึ้น

5.2.5 แนวทางปรับปรุงบทบาทขององค์กร Village Focus International (VFI) ในการแก้ไขปัญหาคความยากจนของชนเผ่าในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ในงานวิจัยนี้ วัตถุประสงค์ข้อที่สาม คือ การปรับปรุงบทบาทขององค์กร Village Focus International (VFI) ในการแก้ไขปัญหาคความยากจนของชนเผ่าในสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ผู้วิจัยไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์นี้ เพราะจากการที่องค์กร Village Focus International (VFI) ได้เข้าไปดำเนิน โครงการเพื่อลดความยากจนนั้น เห็นว่าสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ของชาวบ้าน ได้มีการเปลี่ยนแปลงในบางด้านเท่านั้น แต่ว่าในความเป็นจริง คือ ความต้องการการ ช่วยเหลือในด้านปัจจัยขั้นพื้นฐาน เพื่อการดำรงชีวิตนั้นยังมีสูงมาก เช่น อาหาร โดยเฉพาะยังขาด ข้าวกิน ขาดเครื่องนุ่งห่ม ขาดยารักษาโรค ขาดเครื่องมือในการทำเกษตร ขาดพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ ที่อยู่อาศัยไม่มั่นคง การบริการต่าง ๆ จากรัฐยังไม่มีความคุณภาพ และยังมีความต้องการอื่น ๆ อีกหลาย ด้าน ชาวบ้านในเขตนี้ เคยได้รับผลกระทบจากสงคราม ชาวบ้านมีการโยกย้ายหมู่บ้าน เพื่อหนี สงคราม และพวกเขาเคยได้รับการสงเคราะห์ข้าวของเครื่องใช้จากทหารเป็นเวลาหลายปี ทำให้ ความคิดพึ่งพาจากภายนอกยังฝังอยู่ในจิตสำนึกของชาวบ้านกลุ่มเป้าหมายทุกหมู่บ้าน จาก ประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้พฤติกรรมของกลุ่มชาวบ้าน และการทำงานร่วมกันกับชาวบ้านเขตนี้ เป็น เวลาหลายปี เห็นว่าชาวบ้านยังมีความเข้าใจน้อยในเรื่องแนวความคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ฉะนั้น ความต้องการการช่วยเหลือจากภายนอก จึงเป็นความต้องการที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะฉะนั้นในการ

สร้างแบบสอบถามในงานวิจัยนี้ จึงไม่ได้ถ้ามถึงการปรับปรุงบทบาทขององค์กร Village Focus International (VFI) ในการแก้ไขปัญหาคความยากจนของชนเผ่าในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์จากประสบการณ์ของการทำโครงการจริงในพื้นที่ เป็นข้อมูลที่ใช้ในการอภิปรายเรื่องการปรับปรุงบทบาทขององค์กร Village Focus International (VFI) ในการแก้ไขปัญหาคความยากจนของชนเผ่าในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นส่วนใหญ่

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่นำเสนอในบทที่ 4 ผลการศึกษา และบทที่ 5 สรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

- 1) รัฐจะต้องเพิ่มการบริการทางสังคมให้ครอบคลุมในพื้นที่ชนเผ่าอย่างมีคุณภาพ และความสะดวกมากกว่าเดิม ปัญหาคความยากจนที่ได้พบในงานวิจัยนี้ อันดับแรก คือ การเจ็บป่วยของชาวบ้านยังไม่ค่อยได้รับการดูแลเท่าที่ควร เพราะการประกอบอาชีพทางการเกษตรต้องการความพร้อมทางร่างกายเป็นอย่างมาก
- 2) รัฐควรเพิ่มคุณภาพทางการศึกษา และการให้ความรู้ด้านต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพ โดยควรเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพให้มากขึ้น และควรจัดการศึกษาควบคู่กับการส่งเสริมอาชีพมิใช่การศึกษาเพื่อให้อ่านออกเขียนได้เท่านั้น เพื่อให้ชาวบ้านตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและการเรียนรู้มากขึ้น และที่สำคัญ คือ การถ่ายทอดความรู้ให้กับคนรุ่นใหม่เพื่อให้คนรุ่นใหม่มีความรู้เท่าทันสถานการณ์และเห็นถึงความสำคัญของการศึกษามากขึ้น
- 3) รัฐควรสร้างช่องทางในการพัฒนาชนเผ่าในการเป็นผู้นำทางความคิด เรื่องการพึ่งตนเองให้มากกว่าเดิม โดยควรส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน ความสวยงามของวัฒนธรรมของชนเผ่าควบคู่กับการใช้วิทยาการใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อที่จะให้การพัฒนาตั้งอยู่บนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและวัฒนธรรมชุมชน มิใช่การนำวิทยาการใหม่ๆ จากภายนอกเข้าไปครอบงำชนเผ่า ซึ่งจะทำให้ชนเผ่าสูญเสียเอกลักษณ์และตัวตนของเขาไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

1) องค์กรพัฒนาเอกชนต้องตระหนักว่า การไปให้การสนับสนุนชาวบ้านเพื่อไม่ให้เกิดการพึ่งพาองค์กรหรือหน่วยงานที่อยู่ภายนอกชุมชนนั้น ในการจัดกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม ควรจะมีกระบวนการหรือขั้นตอนที่แข็งให้ชาวบ้านเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องว่า การสงเคราะห์กับการพัฒนามีจุดแข็งจุดอ่อนที่แตกต่างกัน การสงเคราะห์เพียงอย่างเดียวจะทำให้เกิดการพึ่งพิงและไม่ส่งเสริมศักยภาพในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง จึงควรส่งเสริมให้มีการใช้ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาควบคู่กันไปด้วย

2) ในชุมชนของชนเผ่ายังมีความเข้าใจเรื่องความยากจนในมิติที่แคบ กล่าวคือ เข้าใจว่าการมีข้าวบริโภคทั้งปี คือ ไม่ยากจน ดังนั้น ทั้งภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนควรร่วมกันขยายมิติการมองเรื่องความยากจนให้กว้างขึ้น โดยให้แต่ละชนเผ่าและแต่ละชุมชนมีส่วนร่วมในการมองปัญหาความยากจนว่ามีได้มีเพียงมิติเดียวเท่านั้น เพื่อให้พวกเขามีความมั่นใจ ภูมิใจในการมีศักดิ์ศรีและมีความเป็นตัวตนมากขึ้น

3) องค์กร Village Focus International (VFI) ควรทำงานกับกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ในกลุ่มชนเผ่าให้มากขึ้นกว่าเดิม เพราะกลุ่มผู้ใหญ่ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักในพื้นที่มีข้อจำกัดในการรับรู้และการถ่ายทอดความรู้ใหม่ ๆ จึงควรมุ่งเน้น ไปยังคนรุ่นใหม่ที่รับรู้และถ่ายทอดความรู้ได้เร็วกว่า ซึ่งคนกลุ่มนี้จะเป็นแกนหลักในการพัฒนาชุมชนของตนต่อไปในอนาคตด้วย

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรวิจัยเรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาคความยากจนในกลุ่มชนเผ่าทุกภาคทั่วประเทศ เนื่องจากลักษณะเฉพาะทางความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งบริบททางเศรษฐกิจ และสังคมอาจแตกต่างกัน ทั้งนี้ เพื่อให้ได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาคความยากจนและการพัฒนาที่เหมาะสมของแต่ละชนเผ่าต่อไป